

یادداشت

دستیابی به عدالت در فرایندی نظام‌مند

کارن روحانی*

● عدالت در طول تاریخ همواره به‌عنوان ارزشی متعالی در نظر فلاسفه و متفکران الهام‌بخش اندیشه‌ها و تفکرات آنان بوده است. در عصر نوین، دستیابی به عدالت تنها در فرایندی نظام‌مند دستیافتنی است و به همین لحاظ با برپایی سیستم دادگستری، این نظام متشکل از قضا و وکلایی شد که هریک نقشی متفاوت، اما حیاتی، در کشف حقیقت و اجرای عدالت دارند؛ به همین لحاظ آنان را دو بال فرشته عدالت خوانده‌اند که در یک مکتب در محضر استاد رفته‌اند و آموزه‌هایی همسان دارند و در عرصه عمل هریک مأموریتی متفاوت، اما ماهیتی مشابه یافته‌اند. هدف مقدسی در سر دارند و برای آن مقید به سوگند شده‌اند. این حساسیت موجب شده که تمامی نظام‌های حقوقی در سراسر گیتی چه در کشورهای به‌اصطلاح توسعه‌یافته و چه در حال توسعه تلاش بر آن بوده که معنویت عدالت آغشته به عواض و اوصاف مادی نشود و مصون از آن بماند. به راستی کسانی پا به عرصه این میدان می‌نهند که عشق به عدالت را پیشه خود ساخته و جز حق مقصدی ندارند.

در این ایام شاهد تدوین مقرراتی هستیم که تلاش دارد قواعد کسب‌وکار را حاکم بر حرفه وکالت کند و به تبع آن حرفه‌پیشگان آن را کاسب قلمداد کند. تلاشی که اگر به ثمر بنشیند معنویت را از ذات این حرفه می‌زداید و بدن رنگی تماماً زمینی بخشیده و آن را از آسمان جدا می‌کند. توجیهات اقتصادی و مادی هیچ‌یک نمی‌تواند موجبی برای چنین رویکردی شود. ما در دنیایی به سر می‌بریم که فناوری و مکانیزه‌شدن امور روح بشر را در معرض خطر قرار داده و وظیفه خطیر گردانندگان اجتماع حفظ عوالم معنوی در جامعه و تلاش در جهت زنده‌نگه‌داشتن ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی است. در چنین زمانه‌ای باید بال‌های فرشته عدالت را یاری رساند که استوار و سرفراز باشد. نه اینکه سنگی بر آن بست که نتواند دست‌های خود را بالا نگه دارد. نگهبانی از عدالت یقیناً نیاز به وکلای پاکدست دارد و شیوه پاسداری از قداست و شان اجتماعی وکیل، کسب‌وکار تلقی‌کردن آن نیست.

شورای محترم نگهبان در جلسه اخیر خود فرصت پرداختن به طرح اصلاح مواد ۷ و ۱۹ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ را پیدا نکرد و این‌موضوع امیدی را در دل وکلا زنده کرد تا آن فرهیختگان در درنگی که این میان است، تامل و اندیشه‌ای و نگاهی دوباره در نقش وکیل دادگستری و چهره بی‌رق و ناتوان و ملول از بی‌مهری‌هایی که در حقش روا شده بیندازند و تا وکلای دادگستری فارغ از هر عنوانی یاری‌رسان نظام قضائی در احقاق حق و اجرای عدالت باشند.

در این راستا برخی به دنبال یافتن دلایل در جهت اثبات حقانیت وکلا در این ادعا هستند که در پاسخ به چند نکته می‌توان اشاره کرد؛ نخست آنکه جایگاه وکالت در نظام قضائی چنان مرتبتی دارد که آن را فارغ از هرگونه دلیل اثباتی درخصوص اهمیت آن می‌نماید و همین بس که حق بر دسترسی به وکیل در اصل سسی‌وپنجم قانون اساسی و در فصل سوم (حقوق ملت) آمده است، ثانیاً در دیدگاه فقهی و همچنین حقوقی، اصولی وجود دارند که یا ریشه در فطرت و طبیعت بشری دارند یا زاینده عینیت‌های راسخ اجتماعی‌اند و این اصول برتر از قواعد و منشا بروز آن هستند. این اصول ناشی از اراده فردی یا جمعی نیست که بتوان آن را نادیده گرفت و به‌راحتی دست‌خوش تغییر قرار داد بلکه تبلوری ذاتی یا عینی از روابط انسانی در اجتماع است، «اصل غیرتجاری‌بودن وکالت» را هم می‌توان اصلی فطری و هم عینی دانست، زیرا از آنجایی که میل به عدالت در انسان ریشه طبیعی و فطری دارد و اصل دادرسی منصفانه‌ی یکی از اصول طبیعی است و وکالت در نظام دادرسی یکی از ارکان حصول به این اصل مهم است، بنابراین غیرتجاری‌بودن اصلی طبیعی قلمداد می‌شود و از طرفی نظام شکلی دادرسی که ریشه در عینیت‌های اجتماعی دارد و وکالت یکی از ارکان فرایند دادرسی است، ریشه‌ای عمیق در مناسبات اجتماعی دارد و غیرتجاری‌بودن آن از بدیهیات محسوب می‌شود. در اسناد بین‌المللی وصف حرفه‌ای وکالت و نقش آن در اجرای عدالت مورد تأکید قرار گرفته است؛ به‌نحوی‌که در قسمت D بند ۲ ماده ۱۴ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی که یکی از اسناد مهم حقوق‌بشری است، حق بر دسترسی وکیل دادرسی بیان شده است و در بخشی از مقدمه منشور هاوانا تحت عنوان اصول اساسی نقش وکلا (۱۹۹۰) به نقش حیاتی کانون‌های حرفه‌ای وکلا در حفظ معیارهای اخلاقی حرفه‌ای، حمایت از اعضای خود و ارائه خدمات حقوقی به نیازمندان و همکاری با نهادهای حاکمیتی در اجرای شایسته‌ست عدالت و نفع عامه اشاره شده است و در این سند به‌درستی از «حرفه» «Profession» وکالت نام برده شده است. حاکم‌کردن قواعد کسب‌وکار بر حرفه وکالت موجب خواهد شد که کسب در آمد به هدف اولیه تبدیل شود و بنابراین اعمالی مانند رقابت، تبلیغات تجاری و مشتری‌مداری و بازاریابی در رفتار وکلا امری رایج و متعارف شود و اخلاق و نزاکت حرفه‌ای تعاریفی منطبق با آن بیابند.

✎**استاد دانشگاه و عضو هیئت‌مدیره کانون وکلای مرکز**

ایستنا: رئیس‌جمهور با اشاره به تحویل‌بوده سال ۱۴۰۰ پیش از موعد مقرر به مجلس تأکید کرد این اولین کار مشترک مجلس یازدهم و دولت دوازدهم است. متأسفانه در این چند ماه امکانش فراهم نشده که کار مشترکی انجام بدهیم؛ چون نمایندگان مجلس محترم لوایح ما را به بایگانی بردند و سونامی طرح‌ها را راه انداختند. ججت‌الاسلام‌والمسلمین حسن روحانی صبح دیروز در جلسه هیئت دولت اظهار کرد: طبق قانون اساسی تعیین برنامه و خط‌مشی جزء اختیارات خاص رئیس‌جمهور به حساب می‌آید. ما ابتدا به قانون خدا سپس قانون اساسی و پس از آن قوانین مجلس پایبندیم و ابتدا باید قوانین بالادستی را به‌عنوان قوانین مهم مینا قرار دهیم. بر همین اساس برنامه را برای دوره بعد کسی نمی‌تواند تعیین‌کند و برنامه را فقط رئیس‌جمهور تعیین می‌کند. برای همین هم مردم پای صندوق‌های رای می‌آیند و به فرد رای نمی‌دهند؛ بلکه به برنامه رئیس‌جمهور رای می‌دهند. او اضافه کرد: در انتخابات گذشته هم مردم برنامه‌ها را خواندند و رای دادند؛ برنامه‌ای که ۲۴ میلیون نفر به آن رای دادند که نمی‌شود کم‌وزیاد کرد. مردم یک روز رای می‌دهند و چهار سال عمل می‌خواهند و باید به آن برنامه‌ای که ارائه شده در طول چهار سال پایبند بود. روحانی با بیان اینکه باید صدای

سیاست

خط‌ونشان روحانی برای قالیباف

برای دولت کسی نمی‌تواند برنامه تعیین کند، جز رئیس‌جمهور



ما در سیاست خارجی یک صدای واحد باشد، تأکید کرد: هرچه رفتار ما پخته‌تر، سن‌چیده‌تر و با دراندیشی بیشتر باشد و منافع ملی ما اصل باشد و دعواهای سیاسی و جناحی را کنار بگذاریم، موفق‌تر خواهیم بود. باید ملت و ایران برای ما اصل باشند، نه انتخابات ۱۴۰۰. روز انتخابات فراخواهد رسید و باید بگذاریم ملت شاداب و فعال خودشان به پای صندوق‌های رای بیایند و هر کسی را می‌خواهند انتخاب کنند. رئیس‌جمهور در ادامه یادآور شد: امروز فضای فرصت نه‌تنها در صنعت

قالیباف به جای روحانی مصوبه هسته‌ای مجلس را ابلاغ کرد

ادامه تقابل مجلس و دولت

همین بازه زمانی، عملیات غنی‌سازی و تحقیق و توسعه با ماشین‌های IR-۶ را با حداقل ۱۶۴ ماشین از این نوع آغاز نموده و آن را ظرف مدت یک سال به هزار دستگاه ماشین توسعه دهد. طبق ماده ۸ این قانون مسئول اجرای صحیح و کامل این قانون رئیس‌جمهور و مقامات و مدیران مربوطه و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط هستند. بنابراین خطاب ماده ۹ که ضمانت اجرای این قانون است، شخص رئیس‌جمهور خواهد بود که بیش از آنکه قانون‌گذاری باشد خط و نشان کشیدن برای دولت است. البته همچنان بسیاری معتقدند تصمیم‌گیری در این زمینه در حوزه اختیارات مجلس نبوده و همین امر دلیل مطرح‌شده وگرنه دبیرخانه‌شد کارنامه هستند و هیچ‌شأنی ندارند، ضمن اینکه دبیرخانه ممکن است هماهنگی‌هایی را به صورت یواشکی انجام داده باشد. تصویب این طرح که به صف‌آرایی موافقان و مخالفان آن منجر شد، اکنون نیز با ابلاغ سریع قالیباف وارد حاشیه‌های جدیدی شد زیرا عدم اجرای آن می‌تواند برای رئیس‌جمهور و سایر مسئولان دولتی مجازات زندان در بی داشته باشد؛ هرچند این‌گونه ضمانت اجرایی تقریباً قابلیت اجرا ندارد و همین امر می‌تواند مانع از اجرای آن شود. در ادامه واکنش‌ها به ابلاغ سریع این طرح برخی رسانه‌ها فرصت رئیس‌جمهور برای ابلاغ ۱۵۱ روز عنوان کردند و بر عجله قالیباف خرده گرفتند. احمد امیرآبادی‌فراهمانی با اشاره به مهلت ابلاغ قوانین از سوی رئیس‌جمهور گفت: طبق ماده یک قانون مدنی، رئیس‌جمهوری پنج روز مهلت دارد تا مصوبه تأییدشده مجلس را به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ کند. نماینده مردم قم در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: در تبصره این ماده از قانون آمده است که اگر مهلت قانونی رئیس‌جمهوری به اتمام رسید و قانون ابلاغ نشد، رئیس‌مجلس باید قانون را ابلاغ کند. وی با اشاره به قانون اقدام راهبردی برای رفع تحریم‌ها و صیانت از حقوق ملت ایران، توضیح داد: چهارشنبه هفته گذشته این قانون از سوی رئیس‌مجلس به رئیس‌جمهور ابلاغ شد، براساس قانون مدنی آقای روحانی تا روز دوشنبه هفته جاری فرصت ابلاغ آن به دستگاه‌های اجرایی را داشت که انجام نشد. این نماینده مجلس بیان کرد: رئیس‌مجلس روز سه‌شنبه قانون مذکور را ابلاغ کرد بنابراین مجلس در ابلاغ قانون مهلت مدنظر را رعایت کرده است. امیرآبادی با اشاره به اینکه رسانه دولت به اشتباه گفته بود که زمان ابلاغ قوانین از سوی رئیس‌جمهوری ۱۵ روز است، اظهار کرد: خبرگزاری دولت که در سال بوده سه میلیاردی دریافت می‌کند حداقل مشاور حقوقی داشته باشد و پنج روز را ۱۵ روز ننویسد. این در حالی است که در ماده یک قانون مدنی آمده است مصوبات مجلس شورای اسلامی و نتیجه همه‌پرسی پس از طی مراحل قانونی به رئیس‌جمهور ابلاغ می‌شود. علیرضا سلیمی دیگر نماینده مجلس نیز با اشاره به عدم اجرای قوانین از سوی دولت از جمله عدم ابلاغ قوانین به دستگاه‌های اجرایی به خانه ملت گفت: در دو قانون تأمین کالاهای اساسی و رفع تحریم‌ها شاهد عدم استکاف دولت به قانون بودیم

و کشاورزی، بلکه برای دیپلماسی و حرکت‌های وزارت خارجه بهتر از ماه‌های گذشته فراهم است. امروز قضایی است که بهتر می‌توانیم با دنیا، منطقه، همسایگان و غرب و شرق کار کنیم و برای منافع ملی تحرک پیدا کنیم. این جاده پرفرازونشیب به مقدار کمی در حال هموارشدن است و دیپلمات‌ها می‌توانند سریع‌تر گام بردارند. او افزود: ما برای پیشرفت دیپلماسی نیاز داریم که از کشور صدای واحدی شنیده شود، البته نمی‌گویم سلیقه‌ها را یکی کنیم و مجلس تابع دولت باشد یا دولت تابع مجلس باشد. آنها هم نظر خود را دارند، ما هم نظرات خود را داریم؛ ولی شنیده‌شدن صدایی واحد از کشور بسیار مهم است. روحانی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با تأکید بر اینکه ایران بر مبنای آنچه در سال ۹۸ اعلام کرد با صراحت به دنیا گفته که کاهش تعهدات در برابر کاهش تعهدات خواهد بود، خاطرنشان کرد: طرف مقابل تقریباً تعهدات خود را کنار گذاشت. آمریکا که از برجام بیرون رفت و آنها هم که ماندند، به تعهدات خود با عمل نکردند یا خیلی اندک عمل کردند. ما مدتی به آنها زمان دادیم و بعد رسماً اعلام کردیم که کاهش تعهدات در برابر کاهش تعهدات خواهیم داشت و در پنج مرحله اعلام کردیم که دو ماه، دو ماه این کاهش تعهدات را انجام خواهیم داد.

شورای عالی امنیت ملی بوده و در آنجا تصمیم‌گیری می‌شود که درباره مسائل هسته‌ای چه اقدامی باید انجام شود. وی اضافه کرد: طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها نشان‌دهنده دغدغه نمایندگان مجلس در این باره است. اما از دل طرح، رفع تحریم بیرون نمی‌آید بلکه از دل این طرح چالش‌های جدیدی مطرح خواهد شد که ممکن است تنش‌های حاضر را تحکیم بخشد و در این شرایط انتظار این است که اگر طرحی در مجلس ارائه می‌شود به صورت مشخص برای رفع تحریم‌ها سازوکار لازم را ارائه دهد. او با تأکید بر اینکه رئیس‌مجلس نیز به این موضوع اشراف دارد که باید چنین موضوع مهمی در شورای عالی امنیت ملی بحث و بررسی شود و خود او نیز عضو این شورا است، عنوان کرد: معتقدم در شرایط خاص کنونی، باید کشور با کیاست بیشتر به تحولات بین‌المللی نگاه کند و این موضوع را مد نظر قرار دهد که تقویت دیپلماسی در حقیقت تقویت منافع ملی کشور است. به‌هرحال این قانون با ابلاغ قالیباف جنبه اجرایی یافته و باید دید در عمل چگونه خواهد بود؛ آیا دولت به اجرای آن تن خواهد داد یا نه؟

خبر

محسن رضایی: احتمال اعدام من وجود داشت

● **فارس:** محسن رضایی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، در نشست «نقش جنبش دانشجویی در اقتدار علمی و تداوم انقلاب اسلامی» که از سوی بسیج دانشجویی دانشگاه پیامنور پاکدشت برگزار شد، با بیان اینکه من دوره دبیرستان یک بار دستگیر شدم و سال ۵۵ که دوباره آمدند من را دستگیر کنند، دانشجوی دانشگاه علم‌وصنعت بودم، خاطرنشان کرد: چون احتمال اعدام من وجود داشت، من مخفی شدم. بنابراین جنبش دانشجویی افراد بالاتر و بهتری از ما داشت که وارد انقلاب و دفاع مقدس شدند و تا امروز جنبش دانشجویی در صحنه بوده است. فرازونشیب داشته و گاهی پررنگ و کم‌رنگ شده، اما از سال ۳۲ تا امروز، هیچ‌گاه پایان نیافته است. او ادامه داد: مردم فکر می‌کنند وقتی در انتخابات ریاست‌جمهوری رای می‌دهند، فقط یک رای می‌دهند، درحالی‌که یک رای نمی‌دهند، بلکه دو رای می‌دهند. چرا؟ چون دو پست و مسئولیت را هم‌زمان انتخاب می‌کنند؛ یکی ریاست‌جمهوری و یکی رئیس دولت. او ادامه داد: شاید برخی این نظر من را نپذیرند و بگویند این نظر، افراطی است، اما عقیده من این است که ما تا حالا رئیس‌جمهور داشته‌ایم اما رئیس‌دولت نداشته‌ایم. رئیس‌جمهوری کار سختی نیست. خیلی از افراد می‌توانند رئیس‌جمهور باشند اما رئیس‌دولت نه. رئیس‌جمهور بیشتر سخنگویی است و رؤسای جمهور غالباً خوب حرف می‌زنند. خوب حرف‌زدن با عمل‌کردن و اجراکردن از زمین تا آسمان متفاوت است. دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام با طرح این سؤال که آیا افکار احمدی‌نژاد، خاتمی، هاشمی و روحانی یکی بوده؟ گفت: تفکرات این افراد با هم تفاوت داشته است، اما از لحاظ اقتصادی، یکسان بوده است. حالا اینکه یک‌سری پول‌ها بیشتر بین مردم توزیع شده کار بدی نبوده و می‌شد بهتر هم تقسیم می‌شد، اما چرا مسائل ریشه‌ای اقتصاد در دولت‌های مختلف با افکار مختلف حل نشده است؟ او تصریح کرد: البته همه چیز در گرو شماسست. همان‌طور که قبلاً گفتم، مردم باید بدانند رای آنها دو رای است؛ هم رای به رئیس‌دولت است هم به رئیس‌جمهور. از شورای نگهبان هم انتظار داریم که مسئله عمل به قانون اساسی را که مدیر و مدیربودن رئیس‌جمهور است، ملاحظه کنند؛ اما خود مردم هم باید نقش مؤثری داشته باشند.

19 سال بالندگی؛

از تحمیل کودکان تا شهروندان خوب

موسسه خیریه دارالاکرام نوزده سالگی خود را جشن می گیرد ...

نوزدهمین سالگرد تاسیس موسسه خیریه دارالاکرام پنجشنبه ۲۰ آذرماه ساعت ۱۹ الی ۲۱ با حضور تعدادی از هنرمندان کشور و خیرین محترم؛ با سخنرانی استاد **مصطفی ملکیان** در موسسه خیریه دارالاکرام واقع در خیابان وزرا خیابان بیستم(رفیعی) پلاک ۶ برگزار می شود.

شایان ذکر است این جشن از طریق صفحه اینستاگرام **به مهربانی** برای علاقه مندان قابل مشاهده است.

www.instagram.com/bemehr bani
www.aparat.com/bemehr bani/live

موسسه خیریه و عام المنفعه دارالاکرام
حضرت ابوالفضل العباسی(ع)
تاسیس ۱۳۷۳